

MEKANISKA VERKSTADEN VULCAN

Utdrag ur en uppsats i Ny tidning för idrott n:o 31 af den 2 aug. 1900 om "Härs och tvärs med motorbåt" af Aktiebolaget Mekaniska verkstaden Vulcans, Norrköping, tillverkning

Norrköping : Norrköpings tidningars aktiebolag
1901

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

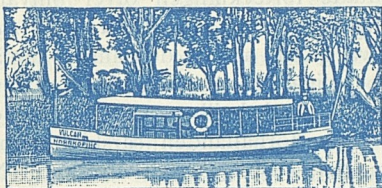
Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

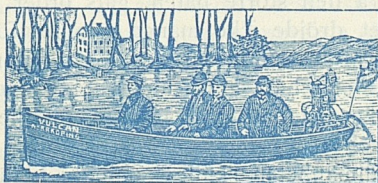
Aktiebolaget Mek. Werkstaden Vulcan

Norrköping.

✻ U T D R A G ✻

ur en uppsats i Ny Tidning för
Idrott N:o 31 af den 2 Aug.
1900 om "Härs och tvärs
med motorbåt" af Aktiebo-
laget Mekaniska Werk-
staden Vulcans, Norr-
köping, tillverkning.

Norrköping, Norrköpings Tidningars Aktiebolag, 1901.

Det var i slutet af maj månad sistlidne sommar och dagen för den stora utställningens öppnande i Örebro nalkades med stora steg. Att denna utställning skulle omfattas med lifligt intresse och tillströmningen af skåde-lystna från när och fjerran blifva synnerligen talrik, var något, som man på förhand kunde beräkna.

Af en tillfällighet kom jag att genomse den med anledning af utställningen särskildt upprättade förteckningen öfver blifvande utställningsföremål och fann till min ej ringa förvåning, att *mekaniska aktiebolaget Vulcan i Norrköping* syntes hafva glömt att till densamma anmäla sin särdeles lyckade fabrikation af trefliga, prydliga och snabbgående fotogenmotorbåtar.

På förhand inseende med hvilket stort intresse dessa båtar skulle omfattas i Örebro, hvars vattenförhållanden särskildt lämpa sig för användning af dylika fortskaffningsmedel, beslöt jag att afresa till Norrköping för att söka intressera bolaget att med någon eller några så konstruerade båtar deltaga i ifrågavarande utställning. Sagdt och gjordt! Anländ till den stora fabriksstaden vid den imponerande Motala ström styrde jag mina steg till den strax utom staden förlagda, storartade verkstaden Vulcan och efter anvisning af portvakten befann jag mig snart å verkstadens kontor.

Sedan jag till verkstadens disponent framfört mitt ärende, var saken snart ordnad och föreslagna deltagandet i utställningen öfverenskommet.

Härefter begåfvo vi oss ned till den afdelning af verkstaden, som är afsedd för tillverkning af ifrågavarande slags båtar, och anblicken derstädes var öfverraskande. Öfverallt rådde rastlös verksamhet på grund af gjorda beställningar, som inom kort skulle effektueras. En mindre båt fans dock färdig, hvilken ännu icke ombytt egare, och den syntes passa förträffligt. Med en större, som låg förtöjd å strömmen strax invid Karl Johans torg, företogs derefter en liten proftur nedåt strömmen, hvarvid den visade sig fullt värdig att blifva föremål för utställning.

Aftonen före utställningens öppnande anlände dessa båda båtar med bantåg till Örebro och sattes omedelbart »i sjön», enär de för att deltaga i täflan morgonen derpå måste ligga klara vid den med utställningsområdet in-förlifvade vackra Holmen, en ö, som Svartån bildar strax invid Staden.

Trots skakningen på jernvägen och en besvärlig transport genom stadens gator från jernvägsstationen ned till Svartån, visade sig båtarne efter sjösättningen genast häfda sitt gamla rykte. Efter ett par minuters förlopp var »ångan uppe» och strax derpå lade de till vid utställningsområdet, afvaktande den betydelsefulla morgondagen.

Utställningsdagen den 1 juni var nu inne och sedan herrar prisdomare behagat stiga ombord å den större båten, gafs order till montören att »sätta maskinen i gång». Det dröjde icke många minuter förr än den lade ut och gjorde några slag i Svartån rundt om den täcka Holmen. Den bestod der- under till fullo profvet och när så prisutdelningen egde rum tillkännagaf vederbörande, att båtarne belönats med första utmärkelsetecknet d. v. s. stor silfvermedalj.

För att jemväl allmänheten skulle komma i tillfälle att försäkra sig om båtarne duglighet ställes desamma under utställningsdagarne till dess förfogande och befordrade personer mellan Slottsparken och utställningsområdet.

Att de vunno allmänhetens förtroende och lifliga beundran visade sig bäst genom den oerhörda tillströmningen af passagerare, som med odeladt intresse togo maskineriet i skärskådande.

Under dylika förhållanden var ej underligt, att med verkstaden träffades öfverenskommelse att exponera dessa första pristagare jemväl å den kanske ännu större utställningen i Eskilstuna, som skulle öppnas den 12 i samma månad. Efter genomgången målning och putsning lågo båtarne inom kort färdiga att å större farvatten visa sin duglighet, och affärden från Örebro till Eskilstuna bestämdes till söndagen den 10 juni.

Som jag emellertid ej var fullt säker om de skärs läge, som möjligen kunde lura den ovane sjömannen till ofrivilligt haveri, ansåg jag lämpligast engagera en privatlots och vände mig för den skull till den tillmötesgående kaptenen å ångfartyget Örebro II. Detta mötte inga svårigheter. Kaptenen i fråga förordade och rekommenderade Calle i Notviken, hvilken på derom gjord förfrågan stälde sig till min disposition. Jemlikt träffad öfverenskommelse skulle denna infinna sig i Örebro med den stockholmsbåt, som ditväntades vid middagstiden den dag, afresan till Eskilstuna skulle ega rum.

Calle i Notviken anlände mycket riktigt med nämnda båt, men förklarade, sedan han med misstroagna blickar betraktat pristagarne, att det blåste för hårdt på Hjelmaren för att våga sig ut med sådana »konstiga farkoster». Calle, som var gammal och helt säkert ej varit med på den tiden krutet uppfanns, hade synbarligen ej ens kunnat drömma om tillvaron af dylika moderna fortskaffningsmedel, hvadan jag ej genast ville motsätta mig honom. Sedan han emellertid intagit en välbehöflig måltid, gick han ombord å den större båten, skärskådade den från alla håll och kanter och syntes så småningom blifva allt mer och mer intresserad. Jag sjelf stod på stranden och kunde ej låta bli att dra' på munnen under det Calle noggrannt och funderamt utförde denna sin mönstring.

Slutligen tillsade jag emellertid honom att vi måste afgå samma afton för att ej befara att komma för sent fram till Eskilstuna, hvartill Calle gemytligt genmälde: »Vi göra väl ett frest».

Klockan 5,55 e. m. afgingo vi från Slottsparken i Örebro med Björksundsholm som närmaste mål, dit vi anlände samma afton kl. 8,28. Under färden dit uttryckte Calle flera gånger sin belåtenhet med och förvåning öfver den hastighet, hvarmed båtarne plöjde vågorna och det sätt hvarpå de vakade sjön, som gick temligen hög.

Efter vår framkomst till Björksundsholm intogs en välsmakande, medhafd supé i trädgården, invid en liten rödmålad byggnad, hvarifrån man hade en härlig utsikt öfver Hjelmaren åt alla sidor. Det var meningen att öfvernatta å denna, som bekant, historiskt märkvärdiga ö och först morgonen derpå fortsätta resan. Men då den för årstiden häftiga blåsten ej ens vid midnattstid begynte aftaga utan snarare öka i styrka, beslöt jag, som ej unnat mig någon hvila, att väcka manskapet — bestående af montören, den numera för läsaren välkände lotsen Calle samt den unge befälhafvaren å den mindre båten. Skulle vi nemligen hafva utsigt att i tid framkomma till Eskilstuna och ej på grund af storm nödgas kvarstanna der vi voro, syntes mig rådligast att snarast möjligt begifva oss åstad. Jag verkstälde därför mitt fattade beslut, dock ej utan ansträngning. De ur sin goda sömn väckte tvekade icke ett ögonblick, gjorde sig i hast redo och inom en kvarts timme hade vi lemnat den gästfria och natursköna ön för att taga en dust med stora Hjelmarens då ej oansenliga vågor och ytterligare pröfva konstruktionen af våra farkoster. Kl. var nu 1,35 f. m. Calle satt lugn vid rodret och hans min förändrades ej det minsta, ehuru vi efter en stunds gång öfverraskades af en häftig åskby, som kom trossen att brista mellan den mindre och den större båten, hvilka strax befunno sig på afsevärdt afstånd från hvarandra. Stopp och back blef

kommandoordet och inom kort hade vi fått fatt i rymlingen, som nu medels tjockare lina tvangs att medfölja den större och kraftigare kamraten. Färden gick sedermera utan afbrött. Klockan 10 f. m. ångade vi in i Kungsörs idylliska hamn. Nu var Calles mandat uppfyllt. Sedan vi nu med strykande aptit intagit frukost samt en ny lots engagerats, fortsattes resan. Vädet var nu lugnare och efter den mest behagliga resa, hvarunder lotsen underhöll oss med berättelser om sina utståndna äfventyr till sjös, anlände vi klockan 3,27 e. m. till den lilla täcka staden Torshälla. Här permitterades lotsen, som på bantåg fick fara till sitt land igen. Klockan 4,40 e. m. anträdde färden till Eskilstuna genom Torshällaån, hvars stränder här och der prydas af små täcka villor, hvilka man afundas dess lyckliga egare. Ankomsten till den stora jernmanufakturstaden Eskilstuna skedde klockan 5,30 samma eftermiddag. Den långa färden mellan Örebro och Eskilstuna med inberäknade uppehåll under resan och dröjsmål i slussarne hade således kräft endast en tid af ungefärligen 24 timmar.

Dagen derpå öppnades utställningen. Med min numera ytterligare vunna kännedom om båtarnes utmärkta beskaffenhet, var det mig ett nöje att bedja herrar prisdomare stiga ombord. Deras dom blef den på förhand beräknade: första pris d. v. s. stor silfvermedalj.

Jemväl här i Eskilstuna hade allmänheten tillfälle att taga dessa båtar i närmare betraktande, i det densamma gjorde små turer mellan Nybron—Munktells verkstäder och det lilla täcka utvårdshuset Strömsholmen. Från Eskilstuna afgingo vi den 20 juni kl. 5,50 e. m. och anlände till Strengnäs morgonen derpå kl. 1,07. Ehuru denna lilla stad till följd af sitt förtjusande läge syntes väl förtjena att närmare tagas i betraktande, beslöto vi dock att omedelbart fortsätta färden till den kanske ännu mera vackert belägna staden Södertelge, dit vi ankommo kl. 6,27 f. m. Färden genom dess trånga kanal med de väldiga, skogbeväxta höjderna å båda sidor var minst sagdt storlagen. Efter att härstädes hafva låtit lasta den mindre båten på jernvägs-vagn för att transporteras tillbaka till Norrköping fortsatte vi kl. 6,21 e. m. samma dag med den större båten färden till hufvudstaden. Vid södra Mälarstranden lade vi till på aftonen kl. 10,05 efter en i allo lyckosam och särdeles angenäm resa. Att resan mellan Södertelge och Stockholm blef ytterst behaglig, därtill bidrog, förutom den härliga natur vi hade tillfälle att beundra, älskvardheten hos tvenne passagerare, som antagit inbjudan att medfölja dit.

Morgonen derpå — det var den 22 juni — lemnade vi södra Mälarstranden för att slussa ut i saltsjön. Detta var sannerligen intet treffligt göra. För att trafiken mellan norr och söder skulle fortgå med så få afbrott som möjligt, syntes vederbörande hafva för sed att i slussen inproppa på en gång så många bogserbåtar, skutor och pramar, som slussen möjligen kunde rymma, och fara var å färde att vår lilla smäckra farkost skulle krossas af jättarne. Allt gick dock lyckligt och inom kort lade vi till vid Nybroviken, tätt intill ångfärjornas brygga. Denna plats fingo vi sedan under vistelsen i Stockholm ostörtdt disponera, tack vare tillmötesgående från kaptenerna å nyssnämnda färjor.

Nu följde några dagar, hvarunder de mest förtjusande utflykter företogs i Stockholms natursköna skärgård, hvilken vi voro i tillfälle att så mycket grundligare studera och beundra, som vi voro — jag höll på att säga oberoende af tid och rum. Den härliga resan ut till den storslagna badorten Saltsjöbaden står lifigt kvar i mitt minne. Passagen genom den täcka segelleden Skurusund, hvars stränder prydas af de mest idylliska villor, hvilka ligga så att säga inkilade i bergsslutningarna, kan ej nog beundras.

Sedan jag intagit middag å Saltsjöbadens restauration, var det ett nöje att bese det strax intill belägna storslagna hotellet med dess imponerande vestibuler, gästrum och konversationsrum, hvarifrån man hade en hänförande utsigt öfver kringliggande nejder och hafsvikar. På vägen dit upp ådrog sig ett klagande ljud min uppmärksamhet. Jag vände mig mot det håll, hvarifrån ljudet tycktes komma, och fick inom kort syn på ett svart rörligt föremål, som låg på en sten strax invid stranden. Det var en liten sälhund, som, instängd i en liten vik, tycktes klaga öfver att man beröfvat honom hans frihet. Han dök gång efter annan längs efter det stängselnät, som afspärrade honom från hafvet, synbarligen i afsigt att hitta på något kryphål — men förgäves. Efter hvarje dylikt misslyckadt försök att undkomma höjde han hufvudet ofvan vattenytan och uppgaf ett så bevekande läte, att man var frestad förhjelpa honom till friheten.

På aftonen återvände vi till vår sedvanliga plats vid Nybroviken med vår pålitlige »Trio», — så heter nemligen vår förste pristagare.

Dagen derpå var det midsommardagen, och som jag ingalunda hade lust att tillbringa den dagen inom stadens hank och stör, beslöt jag göra en liten tripp till den lilla grannstaden Vaxholm. Klockan 4 e. m. lemnade vi i denna afsigt Nybroviken. Farleden dit ut var ej synnerligen svår att hitta och efter en och en half timmas färd lade vi till vid stadens brygga. I Vaxholms skärgård tillbringades några angenäma dagar, hvarunder bland annat Oskar Fredriksborgs respektingivande fästning besöktes. På återresan till hufvudstaden gjorde vi ett kort uppehåll vid den lilla täcka badorten Källviken, belägen, om jag minnes rätt, å den så kallade Rindön. Här syntes en massa sommargäster, som i fulla drag tycktes njuta af den härliga natur, som kännetecknade denna vistelseort. På aftonen voro vi åter inne i staden, synnerligen belättna och tillfredsställda med denna vår resa i skärgården.

Den 29 juni på aftonen kl. 7,40 afgick jag i sällskap med några vänner, som medföljde på resan, från hufvudstaden, och med Norrköping som slutmål stälde färden först till Södertelge, dit ankomsten skedde samma afton kl. 11,45. Morgonen derpå — klockan var 2,40 — lemnade vi ej utan saknad denna lilla tilltalande stad och ångade kl. 11 f. m. in i Oxelösunds hamn. Efter att hafva uppfriskat oss med ett härligt hafsbad intogo vi en välsmakande måltid å badhusrestaurationen och tillbragte sedan några angenäma timmar i den strax bredvid liggande badhusparken, hvarifrån man har en vidsträckt utsigt öfver öppna hafvet. Klockan 5,18 stego vi ånyo ombord för att fortsätta resan. En mängd badgäster, som voro intresserade af vår lilla fotogenmotorbåt, hade infunnit sig vid hamnen och viftade sitt farväl, då vi ångade ut. Ute på Bråviken mötte vi en stockholmsångare, som signalerades, hvarefter vi lade till för att afemna ressällskapet, som nu skulle återvända till Stockholm. Sedan detta utan nämnvärda olägenheter försiggått och sedvanliga afskedshelsningar vexlats, fortsatte jag och montören färden öfver Bråviken och ej långt därefter svängde vi in i Norrköpings pulsåder. Kl. 11,18 på aftonen lade vi till vid Karl Johans torg.

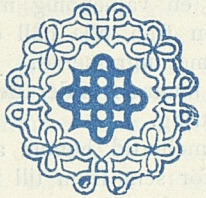
Slutmålet för resan var nu lyckligen uppnådt och det var med stor saknad, som jag lemnade den lille pålitlige »Trio», hvilken beredt mig tillfälle att få se så många natursköna trakter af vårt vackra land.

Nöjet af att vara egare till en »Trio» liknande fotogenmotorbåt af *Aktiebolaget Vulcans i Norrköping* välkända tillverkning torde delvis framgå af ofvanstående lilla resebeskrifning.

Under dylika förhållanden var ej undantaget att med verkliga nöjes-
öfverensmålet att exponera dessa förtäringar i enlighet med den kända
att ett stort antal i Eskilstuna, som skulle öppna den 15 i samma
månad. Efter genomgången handling och prövning lägo dårens inom kort
färdiga att i större häften var en dagligt och sålunda från Örebro till
Eskilstuna beständes till söndagen den 10 juni 1853.

Som jag emellertid ej var fullt säker om de skärs läge, som möjligen
kunde vara öfverenskomman till öfverflytt häften, anstg jag lämpligast
engagemt en privatist och yände mig för den skull till den tillhörande
kaptenen i jägarvägen Örebro M. Detta nöjde jag sig svårighet. Kaptenen
i fråga förordade och rekommenderade Calle i Norwien hvilken på honom
gjord förtäring sålde sig till min disposition. Jemlikt tillstånd öfverenskom-
mande skulle denna inlämnas sig i Örebro med den stöckhållaren som där-
till vid middagstiden den dag, såsom till Eskilstuna skulle gå rum.

Calle i Norwien använde mycket riktigt med nödvändighet, men förtä-
ringar, sedan han med nödvändiga böcker besökt påstannat, att det blifvit
för både på Hjelmarne för att vägas sig ut med sådana konstiga förkort-
ningar, som var gammalt och lat, såsom ej varit med på den tiden knutit upp.
Till Calle, som var gammalt och lat, såsom ej varit med på den tiden knutit upp.
Till Calle, som var gammalt och lat, såsom ej varit med på den tiden knutit upp.

Sedan han emellertid intagit en stor mängd af denna förtäring, såsom
större delen skickades den till Eskilstuna, såsom jag själv stod på straden och
ningom blifva allmät och jag såg till att Calle högg ut och funder-
kunde ej tänka på att det var Calle högg ut och funder-
samt utlände honom sin möjlighet att utlände honom sin möjlighet att
stängit tillade jag en till Eskilstuna, hvare Calle högg ut och funder-
för att ej behöfva att komma till Eskilstuna, hvare Calle högg ut och funder-
ligt gynnade: Vi som vil ett förtäring, såsom jag själv stod på straden och
Klockan gån en månad vi från Stöckparken i Örebro med Björk-
kändel som nämnde till det vi använde samma år den 1853. Under
färd den uttrykte Calle bara gånger sin behöfva med och förväning öfver
den hastighet, hvaremed denna förtäring vägs ut och det sätt hvare de utlände
som som gick temligen hög.

Efter vår framkomst till Björksholmen inogs en välsmakande middag
sops i middagstiden, med en liten redmande byrå, hvare till man hade en
helt nytt öfver Hjelmarne till alla sidor. Det var meningen att öfverfärd
i denna, som bekant, historiskt märkvärdiga och förtäring någon derja fört-
tälla rean. Men då den för färdens häftiga häften ej var midnattstid
förläse såsom man spårar öka i enlighet, bestod jag, som ej knutit mig någon
hitta, att vilka manskapet — bestående af mestot, den yngre för läsern
vänder lösen Calle samt den unge befälhavaren i den mindre delen
skulle vi bemägen hara något till i till framkomsten till Eskilstuna och ej på
grund af som nödgas kvarstanna den vi voro, synes mig tillräckligt att sammat
mjölk, bestod en förtäring. Jag verkställde det som tillade bestod dock ej
min matuttagning. De tre en goda sömn förtäring verkade icke ett ögonblick
gjorde sig i hast redo och inom en kort tid hade vi förtäring den gäst-
till och matuttagning för att vara en hast med stora Hjelmarne de ej
vansinniga vägar och ytterligare påstås konventionen af våra länkar. Kl.
var nu på k. m. Calle, som till jag vil tofvid och hans min förtäring ej
det minsta, efter vi efter en stunds gång öfverfärdes till en häftig läggning
som kort förtäring till bästa mellan den mindre och den större delen, hvilken
stort behöfva sig på ständigt ständigt från kvarnarna. Stopp och back höll

www.books2ebooks.eu